

Скиба Ганна Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку і оподаткування;*

Кучеренко Тетяна Володимирівна

*здобувач вищої освіти,
Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу,
Міжрегіональна Академія управління персоналом*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-24>

ПРИНЦИПИ ТА СТАНДАРТИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН: ВИМОГИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Фінансова звітність виступає важливою складовою системи інформаційного забезпечення, оскільки вона не лише надає показники, що відображають фінансовий стан та результати діяльності підприємства, але й є ключовим джерелом інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів. Ця інформація дозволяє проводити фінансовий аналіз, розробляти плани та стратегії розвитку бізнесу, а також приймати управлінські рішення.

Серед різних форм фінансової звітності найбільш універсальним і широко використовуваним є Баланс (Звіт про фінансовий стан). Цей звіт відіграє ключову роль у системі обліку, оскільки він узагальнює фінансові дані підприємства та відображає їх у структурованому вигляді. З практичної точки зору, баланс є простою таблицею, що складається з активів, пасивів та власного капіталу. Однак з наукової перспективи, баланс представляє собою складну модель, яка враховує різноманітні фінансові та економічні аспекти діяльності підприємства. Він є основою для аналізу та управління фінансовими ресурсами та діяльністю підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (п. 3) [1], принцип бухгалтерського обліку визначається як правило, за яким слід керуватися під час вимірювання, оцінки та реєстрації господарських операцій та відображення їх результатів у фінансовій звітності.

Склад і характеристики основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначаються Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (стаття 4) [2] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (п. 6 Розділ III). У останній редакції Закону встановлено сім принципів, які повинні дотримуватися при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності:

1. Повнота висвітлення.
2. Автономність.
3. Послідовність.
4. Безперервність.
5. Нарахування та відповідність доходів і витрат.
6. Превалювання сутності над формою.
7. Єдиний грошовий вимірник.

Враховуючи НП(С)БО 1, важливо підкреслити, що головна вимога до інформації у фінансових звітах полягає в тому, щоб вона не лише відображала, але й правдиво відтворювала всі аспекти діяльності підприємства. Це означає, що інформація повинна бути об'єктивною та достовірною, а також відображати всі фінансові та економічні операції у відповідності з встановленими стандартами бухгалтерського обліку.

Для того, щоб інформація мала правдиве відображення, вона повинна відповідати ряду якісних характеристик. По-перше, вона повинна бути достовірною, тобто ґрунтуватися на об'єктивних даних та відповідати реальному стану справ. Крім того, інформація повинна бути зрозумілою для користувачів, щоб вони могли легко розібратися у представлених даних. Значимість передбачає включення до звітів лише тих показників, які є важливими для прийняття управлінських рішень. Нарешті, порівнюваність означає можливість порівняння фінансової інформації з попередніми періодами та іншими підприємствами, що дає змогу здійснювати об'єктивний аналіз та оцінку фінансового стану підприємства (рис. 1).

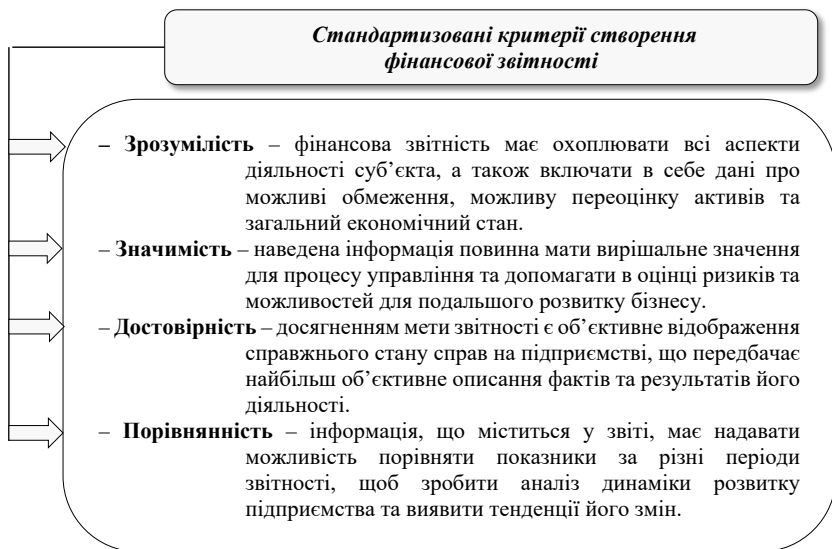

Рис. 1. Стандартизовані критерії створення фінансової звітності

Джерело: авторська розробка

Достовірність фінансової звітності не лише визначає якість інформації, що надається, але й підкреслює її важливість для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Крім повноти та загальної точності, вона передбачає, щоб інформація була підтверджена даними з поточного обліку та належними документами, щоб користувачі могли мати повну впевненість у її достовірності.

Зрозумілість інформації важлива, оскільки вона повинна бути доступною і зрозумілою для широкого кола користувачів, включаючи тих, хто може не мати глибоких знань у фінансовій сфері. Забезпечення зрозумілості звітності сприяє більш ефективному використанню інформації та сприяє вирішенню важливих питань.

Порівнюваність інформації надає можливість не лише аналізувати звіти підприємства в різні періоди часу, а й порівнювати їх зі звітами конкурентів. Це допомагає керівництву підприємства оцінити їхні досягнення, ідентифікувати тенденції та ризики, а також розробляти стратегії для підвищення конкурентоспроможності.

Основним аспектом фінансової звітності є задоволення інформаційних потреб користувачів, які не завжди можуть отримати звіти, враховані відповідно до їхніх конкретних інформаційних запитів.

Надійність фінансової звітності залежить від її своєчасного складання та подання. Навіть найкраща інформація може втратити своє значення, якщо вона не надходить вчасно. Тому важливо, щоб фінансова звітність була представлена суб'єктом звітності без затримок, щоб забезпечити її ефективне використання.

Щоб фінансова звітність стала ефективним інструментом управління та контролю за діяльністю підприємства, вона повинна базуватися на відповідних принципах.

Формування фінансової звітності суб'єкта господарювання базується на використанні ряду принципів, які гарантують його достовірність та об'єктивність:

1) Принцип автономності підкреслює незалежність підприємства у господарських відносинах.

2) Принцип безперервності діяльності передбачає оцінку активів і зобов'язань з урахуванням припущення про подальше функціонування підприємства.

3) Принцип періодичності передбачає поділ діяльності підприємства на періоди звітування.

4) Принцип історичної (фактичної) собівартості надає перевагу оцінці активів на основі реальних витрат.

5) Принцип нарахування передбачає реєстрацію доходів і витрат у момент їх виникнення.

6) Принцип повного висвітлення передбачає включення всіх операцій та подій, які можуть вплинути на оцінку у фінансовій звітності.

7) Принцип послідовності передбачає постійне дотримання обраної облікової політики.

8) Принцип обачності передбачає уникнення заниження оцінки зобов'язань та завищення оцінки активів і доходів.

9) Принцип превалювання сутності над формою передбачає урахування суті операцій, а не лише їх формальної сторони.

10) Принцип єдиного грошового вимірника передбачає відображення всіх операцій у фінансовій звітності в одній грошовій одиниці.

Таким чином, фінансова звітність, що відповідає встановленим критеріям та принципам, є надійним джерелом інформації для всіх зацікавлених сторін. Вона забезпечує користувачам повний огляд фінансового стану суб'єкта господарювання, дозволяючи їм приймати обдумані та обґрунтовані економічні рішення. Якісна фінансова звітність має виокремлені якості: вона відображає лише відповідну та правдиву інформацію, що є важливим аспектом для будь-якого аналізу. Дотримання встановлених принципів та вимог є ключовим фактором у забезпеченні якості фінансової звітності, оскільки це забезпечує послідовність, чіткість та об'єктивність у її складанні. Такий підхід сприяє розумінню та довірі з боку всіх сторін, які використовують цю інформацію.

Список використаної літератури:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.nau.kiev.ua>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996 зі змінами і доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua>